

VUODEN 2027 TALOUSARVION KEHYKSET

1. Talousarvion valmistelun aikataulu ja talousarvion rakenne

Kaupunginhallitus, joka vastaa kaupungin toimintojen ja talouden kokonaisuuden johtamisesta ja yhteensovittamisesta, käsittelee talousarvion kehykset, joiden pohjalta lauta- ja johtokunnat antavat omat esityksensä.

Talousarviovalmistelua on tehty yhteistyössä konsernipalvelujen ja toimialojen välisissä talousarvioneuvotteluissa.

Kaupunginvaltuuston talousseminaari pidettiin 21.9.2026.

- Talousarviokehyksen hyväksyminen hallituksessa ma 28.9.
- Lauta- ja johtokuntien talousarvioesitykset 22.10. mennessä
- Veroprosentit hallituksessa ma 26.10.
- Kaupunginjohtajan esitys valmistuu, info to 29.10.
- Kaupunginhallituksen 1. käsittely ma 2.11.
- Veroprosentit valtuustossa ma 9.11.
- Kaupunginhallituksen 2. käsittely ma 23.11.
- Kaupunginvaltuuston talousarviokäsittely ma 7.12.
- Talousarvion täytäntöönpano-ohjeet ma 14.12.
- Joensuun Vesi –liikelaitoksen talousarvio 18.12. mennessä
- Toimialojen käyttösuunnitelmat viimeistään tammikuussa 2027

Lautakuntien ja johtokuntien lisäksi myös konsernijaoston (Tilakeskuksen investointiosan esitys) tulee ajoittaa talousarvion laadinta siten, että esitykset on käsitelty ennen 22.10.

Pohjois-Karjalan työllisyysalueen lautakunta pyytää kunnilta lausunnot talousarvioesityksestä aikataulussa, joka mahdollistaa lausuntojen huomioon ottamisen kaupunginhallituksen toisessa talousarviokäsittelyssä.

Talousarviorakenteeseen ei ole esitetty muutoksia. Yksittäisten kustannuspaikkojen tai muiden laskentatunnisteiden muutokset ovat mahdollisia.

Liikelaitoksena jatkaa Joensuun Vesi. Liikelaitosten talousarviot ja -suunnitelmat ovat kunnan talousarvion ja -suunnitelman erillinen osa. Joensuu Vesi –liikelaitoksen johtokunnan tulee hyväksyä liikelaitoksen talousarvio ja -suunnitelmaesitys vuosille 2027–2029 viimeistään 22.10. Esityksen tulee sisältää vuosien 2027–2029 tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosat. Kaupunginvaltuusto hyväksyy kaupungin talousarviossa liikelaitoksen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, jonka jälkeen liikelaitoksen johtokunta hyväksyy liikelaitoksen lopullisen talousarvion vuodelle 2027.

2. Talousarvion lähtökohdat

2.1 Kansantalouden kehitys

Taloukasvu nopeutuu, mutta julkisen talouden alijäämä pysyy syvänä

Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen (21.9.2026) mukaan Suomen talouden kasvu on ollut kuluvana vuonna odotettua nopeampaa, ja kasvu jatkuu koko ennustejakson ajan. Noususuhdanne ei kuitenkaan riitä oikaisemaan julkisen talouden rakenteellista epätasapainoa.

Bruttokansantuotteen (bkt) ennustetaan kasvavan 1,6 % vuonna 2026, 1,8 % vuonna 2027 ja 1,5 % vuonna 2028. Kesäkuussa tilastojen tarkentuminen nosti arviota myös vuosien 2024 ja 2025 talouskasvusta ja työn tuottavuudesta. Kasvun piristyminen näkyy laajasti taloudessa, ja näkymät ovat kirkastuneet sekä yrityksissä että kotitalouksissa.

Kasvun vahvistumisesta huolimatta talouden kuva ei ole yksiselitteisen myönteinen. Työllisten määrä alenee edelleen eikä asuntomarkkinoiden ja asuntorakentamisen toipumisesta ole vielä merkkejä. Julkisessa taloudessa käänne on myös jäämässä vai suksi, sillä suhdannenousu ei riitä oikaisemaan rakenteellista epätasapainoa, joka julkiseen talouteen on syntynyt

Vienti kasvaa, ja inflaation kiihtyminen rajautuu energiaan

Maailmantalous on kasvanut ennakoitua nopeammin. Yhdysvaltojen kauppapolitiikan ja Lähi-Idän kriisin kielteiset vaikutukset ovat toistaiseksi jääneet pelättyä pienemmiksi. Suomen vienti on kasvussa ja kysynnän piristyminen näkyy vientiyritysten tilauskannoissa. Tuonti kasvaa kuitenkin vientiä nopeammin, sillä hävittäjä- ja datakeskusinvestoinnit edellyttävät runsaasti tuontia.

Inflaatio on kiihtynyt kuluvana vuonna erityisesti energian hinnan nousun myötä. Hintapaineet ovat muuten maltillisia ja kuluttajahinnat nousevat koko ennustejakson noin kaksi prosenttia vuodessa. Kotitalouksien ostovoiman kasvua ovat hillinneet heikko työllisyystilanne sekä hintojen ja korkojen nousu. Ensi vuonna ostovoima vahvistuu, kun työllisyys kääntyy kasvuun ja sopimuskorotukset nostavat palkkoja. Kotitalouksien varovaisuus jarruttaa yhä kulutusta, ja säästämisaste pysyy aiempaa korkeammalla.

Datakeskukset ja puolustushankinnat vauhdittavat investointeja

Investointien kasvua vetävät erityisesti datakeskukset ja monitoimihävittäjien toimitukset. Vauhtiin päässeet datakeskushankkeet lisäävät sekä rakentamista, kone- ja laiteinvestointeja että aineettomia investointeja. Myös teollisuuden energiasiirtymä tukee investointeja koko jaksolla.

Talonrakentamisen pitkä taantuma alkaa väistyä toimitila- ja teollisuusrakentamisen sekä datakeskus- ja energiahankkeiden vetämänä. Asuntorakentamisessa käännettä ei sen sijaan ole vielä näkynyt, ja asuntomarkkinoilla on otettu ennemminkin takapakia. Patoutunutta kysyntää on kuitenkin runsaasti, ja asuntorakentamisen toipumisen odotetaan alkavan ensi vuonna.

Työllisyys kääntyy kasvuun vasta vuonna 2027

Työllisten määrän lasku on jatkunut alkuvuonna, ja työttömyys on 2000-luvun suurinta. Työttömyysasteen ennustetaan nousevan 10,3 %:iin vuonna 2026 ja laskevan sen jälkeen alle kymmenen prosentin. Työllisyysaste (20–64-vuotiaat) jää 75,5 %:iin kuluvana vuonna.

Tuotannon kasvun nopeutumisen odotetaan kääntävän työllisyyden kasvuun loppuvuoden aikana, mutta työllisyysennustetta ei ole nostettu yhtä paljon kuin bkt-ennustetta, sillä ennusteen tarkistukset ovat kohdistuneet enemmän työn tuottavuuteen kuin työpanokseen.

Taloukasvu ei riitä kääntämään julkista taloutta kestäväälle uralle

Suhdanteen kääntyminen ja kasvun vahvistuminen kohentavat julkisen talouden synkkää näkymää vain hiukan. Julkisyhteisöjen alijäämä syvenee tänä vuonna 4,2 %:iin suhteessa bkt:hen, kun puolustushankinnat lisääntyvät voimakkaasti. Vuonna 2027 alijäämä kasvaa 4,5 %:iin, kun erityisesti paikallishallinnon alijäämä kasvaa. Vuoden 2025 alijäämä tarkentui kesän tilastoissa 3,8 %:iin suhteessa bkt:hen, kun aiempi ennakotieto oli 3,4 %.

Julkisen talouden alijäämä ei juuri pienene pidemmälläkään aikavälillä, sillä puolustus- ja korkomenojen kasvu pitää sen 4,4 %:ssa suhteessa bkt:hen vielä vuonna 2030. Taloussuhdanteen piristymisen kasvattaa kuluvana vuonna välillisiä verotuloja, mutta toistaiseksi heikko työllisyyskehitys hidastaa ansiotuloverotulojen kasvua. Verotulojen kasvua hidastavat lisäksi vuoden alussa voimaan tulleet ansiotuloverotuksen kevennykset ja ensi vuonna yhteisöveron keventäminen. Julkisen talouden syvä alijäämä on luonteeltaan rakenteellista.

Julkisyhteisöjen velkasuhde nousee tänä vuonna 90 %:iin suhteessa bkt:hen. Velkasuhteen kasvu hidastuu kuluvana ja ensi vuonna taloukasvun sekä valtion eläkerahastosta vuonna 2027 tehtävän kertaluonteisen siirron ansiosta mutta kiihtyy jälleen vuodesta 2028 alkaen. Vuoteen 2030 mennessä velkasuhde kohoaa jo lähes 98 %:iin.

2.2 Kuntatalouden kehitys

Kuntatalous jatkoi heikkenemistään vuonna 2025, mutta tilanne oli parempi kuin kuntien talousarvioiden perusteella aiemmin arvioitiin. Kuntatalouden heikentyminen aiheutui toimintakulujen voimakkaasta kasvusta sekä verotulojen lievästä laskusta. Muutosten taustalla vaikutti muun muassa työvoima- ja elinkeinopalvelujen (TE-palvelut) rahoitus- ja järjestämisvastuun siirto kunnille, mikä kasvatti suhdanneriskin toteutuessa kuntien toimintakuluja merkittävästi vuonna 2025. Tehtävämuutos näkyi myös nousseissa valtionosuuksissa. Kuntatalouden yhteenlaskettu vuosikate heikkeni edellisvuodesta noin 420 milj. eurolla 3,2 mrd. euroon. Tilikauden tulos heikkeni, mutta säilyi kuitenkin 0,75 mrd. euroa positiivisena. Toisaalta vuoden 2025 tulosta paransi osaltaan myös kertaluonteiset myyntituotot ja omaisuusjärjestelyt, joiden vaikutus ei ulotu tuleviin vuosiin. Investointitaso pysyi edellisvuoden tapaan korkeahkona, ja kuntien lainakanta kasvoi 830 milj. eurolla.

Kuntatalouden tilanne säilyy haastavana erityisesti valtionosuuksiin kohdistuvien leikkausten sekä menojen voimistuvan kasvun seurauksena. Menot kasvavat 3,6 % vuonna 2027 pääosin hintojen nousun vuoksi. Kunta-alalle sovitut palkkaratkaisut kasvattavat henkilöstövaltaisen sektorin työvoimakustannuksia. Palkankorotukset ovat suurimmillaan vuosina 2027–2028, ja kuntasektorin ansiotason ennakoidaan nousevan yleistä ansiotasoa nopeammin lähivuosina.

TE-palvelu-uudistuksen myötä kuntien vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta on kasvanut, mikä tekee kuntataloudesta suhdanneherkemmän, sillä tulojen lisäksi myös menot reagoivat työllisyyskehitykseen. Kuntien työttömyysmenot aiheutuvat pääosin yli vuoden työttömyysjaksoista, sillä kunnan rahoitusosuus kasvaa työttömyyden keskon mukaan. Työttömyysetuuksien rahoitusmenot pysyvät ennustejaksolla korkealla tasolla.

Kuntien peruspalvelujen painopiste säilyy sivistys- ja kulttuuripalveluissa, joiden yhteenlaskettu palvelutarve alenee. Tarpeen supistuminen välittyy menoihin kuitenkin vain osittain, sillä palveluverkon, henkilöstörakenteen ja lainsäädännöllisten velvoitteiden jäykkyydet hidastavat menojen sopeutumista palvelutarpeen mukana. Lisäksi varhaiskasvatuksen osallistumisaste ja erityisen tuen tarve ovat viime vuosina kasvaneet. Näistä syistä palvelutarpeen pienenemisen menoja laskevaa vaikutusta on ennusteessa hieman loivennettu.

Väestökehitys eriyttää kuntia toisistaan. Syntyvyyden lasku ja maan sisäinen muuttoliike heikentävät muuttotappiokuntien tulopohjaa ja vähentävät niiden työikäistä väestöä, kun taas kasvukeskuksissa väestön lisääntyminen ylläpitää voimakkaita investointitarpeita. Kokonaisuutena kuntien investoinnit pysyvät ennustejaksolla korkealla tasolla, vaikka investointinäkymät ovat osassa kuntia laskevia. Valtaosa panostuksista kohdistuu välttämättömään perusinfrastruktuuriin, kuten rakennuksiin ja teihin, ja tasoa ylläpitävät osaltaan myös vihreän siirtymän investoinnit.

Verotulot kattavat edelleen suurimman osan kuntien tuloista. Verotulojen kasvu kiihtyy 5,0 %:iin vuonna 2026 erityisesti kunnallis- ja yhteisöverotuottojen kasvun ansiosta, minkä jälkeen kasvu tasoittuu keskimäärin 3,7 %:iin vuosina 2027–2030.

Vuonna 2027 valtionosuuksien kasvua hidastavat hallituksen päättämät toimet, kuten valtionosuuksien indeksijarru sekä kehysriihessä päätetty kertaluonteinen indeksijarrun tason korotus. Näiden lisäksi valtionosuuksia pienentää vuosina 2027–2030 kustannustenjaon tarkistus. Osa määräaikaisista valtionosuusleikkauksista päättyy, mikä kasvattaa valtionosuuksia vuodesta 2028 lähtien. Lisäksi ennusteessa on oletettu, että vuodesta 2029 alkaen perustoimeentulotuen rahoitusosuutta ei enää vähennetä kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta, vaan rahoitusosuus laskutetaan kunnilta suoraan, mikä kasvattaa sekä valtion tulonsiirtoja kunnille että kuntien tulonsiirtoja sosiaaliturvarahastoille.

Ennusteeseen liittyy riskejä molempiin suuntiin. Suhdannevaihtelut välittyvät kuntatalouteen aiempaa voimakkaammin erityisesti verotulojen ja työttömyyskustannusten kautta. Kuntien omat sopeutustoimet voivat vahvistaa rahoitusasemaa ennakoitua enemmän, jos palveluverkon ja henkilöstömenojen sopeuttamisessa onnistutaan odotettua paremmin. Toisaalta sopeutustoimien epäonnistuminen, työllisyystilanteen heikentyminen tai geopoliittisen tilanteen kiristyminen voivat kasvattaa menoja ja heikentää tuloja ennustettua nopeammin.

2.3 Kaupungin talous

Kaupungin talouden tilanne on kuntatalouden yleisen kehityksen tavoin haastava. Taloutta on kuitenkin vakautettu merkittäväillä sopeutustoimenpiteillä, jotka perustuvat

kaupunginvaltuuston kesäkuussa 2024 hyväksymiin linjauksiin. Vuoden 2025 tilinpäätös muodostui 2,3 milj. euroa ylijäämäiseksi. Ylijäämäistä tulosta selittävät erityisesti toteutetut sopeutustoimet, mutta myös kaupungin sijoitusten hyvät tuotot. Samaan aikaan Suomen haastava taloustilanne näkyi verotulojen heikkona kehityksenä ja työttömyydestä aiheutuvien menojen kasvuna.

Vuoden 2026 talousarvio on 12,5 milj. euroa ylijäämäinen. Talousarvio sisältää kuitenkin vuoden 2026 alussa toteutuvaan sote-kiinteistöjen myyntiin hyvinvointialueelle liittyviä kertaluontoisia eriä. Ilman kertaluontoisten erien vaikutusta talousarvio on tasapainossa. Talousarvio sisältää pysyviä rakenteellisia talouden sopeutustoimenpiteitä noin 8 milj. euron edestä. Kuluva vuoden ennusteen mukaan talous voi kokonaisuutena toteutua talousarvion mukaisesti, mutta talousarvion sisällä esitetään tehtäväksi muutoksia. Erityisesti verotulojen kehitys on ollut ennakoitua heikompaa, toisaalta työttömyysturvan rahoitusvastuun menot ovat kasvaneet heikon talouden suhdannetilanteen myötä arvioitua enemmän. Sijoitusmarkkinoiden kehitys on ollut kuluva vuonna sen sijaan vahvaa, mikä näkyy rahastojen tilikauden tuloksessa.

Vaikka taloutta on saatu vakautettua, talouden liikkumavara on edelleen pieni. Joulukuussa 2025 hyväksytty vuosien 2026–2028 taloussuunnitelma oli ylijäämäinen, mutta pitkään jatkuneen heikon talouden suhdannetilanteen myötä verotuloarvio on heikentynyt aiemmin arvioidusta myös tulevien vuosien osalta. Lisäksi heikko työllisyystilanne ja kohonneet työttömyysturvan rahoitusvastuun menot heikentävät lähtötilannetta vuodelle 2027. Tulevien vuosien liikkumavara on siten aiemmin arvioitua pienempi eikä odotettavissa oleva verotulojen ja valtionosuuksien kasvu riitä kattamaan menoihin kohdistuvaa kasvupainetta. Lähivuosille suunnitellun mittavan investointikokonaisuuden toteuttaminen edellyttäisi lisäksi talouden vahvistamista.

3. Vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelman perusta

Vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelman linjaukset perustuvat kaupungin strategiaan Hyvä kasvaa Joensuussa. Talousarvion ja taloussuunnitelman laadintaa ohjaa myös kaupunginvaltuuston 17.6.2024 hyväksymät talouden sopeutusta koskevat linjaukset.

1. Hyvä kasvaa Joensuussa – strategian Kestävän talouden Joensuu -tavoitteet

Joensuun strategia on luonteeltaan konsernistrategia, joka osoittaa suunnan ja tavoitteet kaikelle kaupungin toiminnalle. Strategian mukaisesti tavoittelemme vuoteen 2030 mennessä sijoitusta Suomen kymmenen suurimman kaupungin joukossa. Tällä hetkellä Joensuu on maan 11. suurin kaupunki. Kaupunki investoi elinvoimaan ja asukkaiden hyvinvointiin, yliopistokaupunkimme on kansainvälisesti houkutteleva, luomme uutta työtä yhdessä yritysten kanssa sekä rakennamme toimillamme ilmaston ja luonnon kannalta kestävästä kaupunkia. Kaupungin arvot ovat yhdessä, yhdenvertaisesti, rohkeasti ja kestävästi.

Strategia sisältää viisi vaikuttavuustavoitetta, joiden toimenpiteet tarkentuvat vuosittain talousarviossa.

Palvelut asukkaille, yrityksille ja sidosryhmille

- Hyvän arjen, hyvinvoinnin ja osallisuuden Joensuu
- Opiskelun, tasa-arvoisen oppimisen ja sivistyksen Joensuu

- Kasvavan elinkeinoelämän ja työllisyyden Joensuu

Sisäiset voimavarat

- Kestävän talouden Joensuu
- Osaavan henkilöstön ja hyvän johtamisen Joensuu

Kestävän talouden Joensuu -vaikuttavuustavoitteen tavoitelinjauksista erityisesti seuraavat ohjaavat talousarvion laadintaa:

- Hoidamme taloutta vastuullisesti ja pitkäjänteisesti. Ylijäämäinen talous tukee investointikykyä. Veroprosentit pidetään kilpailukykyisinä suhteessa verrokkikaupunkeihin. Lainakannan sekä vuokra- ja leasingvastuiden kasvu on hallittua.
- Investointien tasoa nostetaan merkittävästi. Investoimme palveluinfrastruktuuriin ja elinvoimaan valtuustokaudella 2026–2029 noin 200 milj. euroa. Investointitasoa tarkistetaan talouden reunaehdot huomioiden strategian puoliväliarvioinnin yhteydessä.

2. Talouden sopeutuksen linjaukset

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 17.6.2024 talouden sopeutuksen linjaukset. Linjausten toimenpiteet ulottuvat vuoteen 2030 asti ja ohjaavat siten myös vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelman valmistelua linjauksiin sisältyvien toimenpiteiden osalta. Vuosille 2027–2030 koskevien toimenpiteiden kokonaisuus on yhteensä noin 3,6 milj. euroa.

Talouden sopeutuksen linjausten perusteena on ollut kaupungin strategian taloustavoitteet. Linjaukset sisältävät seuraavia kokonaisuuksia koskevat tavoitelinjaukset toimenpiteineen:

- palveluverkko
- palvelujen järjestäminen
- taksat, maksut ja avustukset
- palvelujen sisältö, laatu ja laajuus
- omaisuuden hallinta, omistajaohjaus

Lisäksi linjauksissa asetettiin tavoitteeksi pyrkiä pitämään kunnallis- ja kiinteistöveroprosentit 21 suurimman kaupungin mediaanitasossa tulevien vuosien talouden tasapainon varmistamiseksi. Investointien osalta tavoitteeksi asetettiin mitoittaa tulevien vuosien investointitaso hallitusti siten, että lainakannan ja vuokra- sekä leasingvastuiden taso vakautetaan.

Talouden sopeutustoimien kokonaisuus oli yhteensä 13,5 milj. euroa jakaantuen eri kokonaisuuksiin seuraavasti:

Teema	2024	2025	2026	2027	2028-2030	Yhteensä
Palveluverkko, kiinteistöt yhteensä	324 000	1 254 000	1 077 000	1 275 000	1 872 000	5 802 000
Palvelujen järjestäminen yhteensä	42 000	338 000	338 000	150 000	0	868 000
Tulojen lisääminen, avustusten taso yhteensä	347 000	1 039 000	243 000	0	0	1 629 000
Palvelujen sisältö, laatu ja laajuus yhteensä	1 216 000	1 298 000	484 000	220 000	120 000	3 338 000
Omaisuuksien hallinta, omistajaohjaus yhteensä	40 000	956 000	900 000	0	0	1 896 000
Teemat yhteensä	1 969 000	4 885 000	3 042 000	1 645 000	1 992 000	13 533 000

Lisäksi vuosina 2024–2025 tavoiteltiin kertaluontoisia eräiä yhteensä 6,8 milj. eurolla. Kaupunginvaltuuston vuodelle 2025 hyväksymä kunnallisveroprosentin muutos lisäsi tuloja vuositasona noin 3 milj. eurolla.

Talouden sopeutus on edennyt kokonaisuutena hyvin, mutta tavoite ei ole täysimääräisesti toteutunut. Pysyvien tavoitteiden osalta toteutuma on tällä hetkellä noin 2,5 milj. euroa vuosille 2024-2026 asetettua tavoitetta pienempi. Kertaluontoisten tavoitteiden osalta toteutuma on tällä hetkellä 3,0 milj. euroa vuosille 2024-2026 asetettua tavoitetta pienempi. Osa tavoitteista on toteutumassa suunniteltua pidemmällä aikavälillä, mutta tällä hetkellä näyttää, että sopeutustoimenpiteet eivät tule kokonaisuutena toteutumaan asetetun tavoitteen mukaisesti.

Talouden sopeutuksen linjausten mukaan sopeutustavoite on kokonaisuutena toimielintä sitova, mutta toimieliin voi kohdentaa asetettua tavoitetta toimieliimen sisällä esityksistä poiketen kuitenkin niin, että euromääräinen tavoite toteutuu. Sopeutustoimien riittävyyttä seurataan ja toimenpiteitä joudutaan tarkastelemaan uudelleen, mikäli talouden tasapainotavoite ei toteudu.

4. Vuoden 2027 talousarvion kehysperustelut

Käyttötalouden menot

Vuoden 2027 talousarviokehykset on laadittu huomioiden talouden sopeutuksen linjat sekä toimintamenoihin ja -tuloihin kohdistuvat muutostekijät.

Kertaluontoiset sote-kiinteistöihin liittyvät vaikutukset poistuvat talousarviosta, minkä seurauksena myyntivoittoja (satunnaiset tuotot) kertyy 7,8 milj. euroa vuotta 2026 vähemmän ja poistoeron muutos pienenee tämän myötä 4,7 milj. euroa.

Talousarviokeskustelussa on huomioitu voimassa olevan kunta-alan virka- ja työehtosopimuksen mukaiset muutokset. Vuosikeskiarvovertailussa palkat nousevat vuonna 2027 vuoteen 2026 nähden 3,85 %. Kokonaisuutena palkankorotukset nostavat henkilöstömenoja lähes 5,0 milj. euroa kuluvaan vuoteen nähden.

Sisäiset vuokrat perustuvat kaupunkirakennelautakunnan päätöksen (16.6.2026 § 81) mukaisesti pääomavuokrien osalta rakennusten tasearvoihin, poistoihin sekä kaupungin toteutuneisiin pääomakuluihin. Tasearvoon perustuvassa laskennassa pääomavuokran tuotto muodostuu vuodelle 2027 seuraavasti; 31.12.2025 kaikkien rakennusten tasearvo on 232,2 milj. euroa ja rakennusten poistot vuodessa 14,0 milj. euroa.

Näin rakennusten taseen suhde rakennusten poistoihin on 6 %. Tähän lisätään kaupungin lainoistaan maksama keskimääräinen korko 2,52 %. Rakennuskohtaisen taseen tuotto muodostuu kokonaiskorosta, joka on yhteensä 8,52 %. Rakennuskohtainen pääomavuokra on kuitenkin vähintään 2,0 €/h-m²/kk. Maa-alueen vuokra määräytyy maaomaisuuden omistajan vuosittaisen veloituksen mukaisesti. Hoitovuokra määräytyy rakennuskohtaisesti toteutuneiden kunnossapito- ja muiden ylläpitomenojen viimeisimmän toteuman mukaan. Vuoden 2027 vuokrissa käytetään vuoden 2025 menoteumaa. Hoitovuokra tarkistetaan vuosittain ja se sidotaan elinkustannusindeksiin (1951:10=100) siten, että perusindeksinä käytetään huhtikuun 2026 indeksiä.

Muutokset vaikuttavat sisäisten vuokrien tasoon, mutta muutokset on huomioitu toimialoille talousarviokehyksessä. Tilavuokrien muutoksissa on huomioitu myös palveluverkon muutosten vaikutus.

Tyhjien tilojen kustannukset on kohdennettu kaupunkirakennelautakunnan hallinnon tulosalueelle. Tulosalueelle on kohdennettu myös talouden sopeutusohjelman mukaisesti tyhjien tilojen määrää ja siten ylläpitokustannusten vähentämistä koskeva tavoite. Tavoite ei ole toteutunut täysimääräisesti, mutta tyhjien tilojen kustannusta pyritään pienentämään vielä tulevina vuosina, jotta asetettu tavoite toteutuisi. Käytöstä poistettujen tilojen purkukustannukset on huomioitu Tilakeskuksen tulostavoitteessa.

Talousarviokehysesityksessä on myös huomioitu palveluiden tarpeen muutoksista aiheutuvia muutostarpeita, kuten kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen muutos, kotikuntakorvausten sekä oppilasmäärien muutokset perusopetuksessa sekä hoidossa olevien lasten määrän muutokset varhaiskasvatuksessa. Lisäksi kehyksessä on huomioitu arvio merkittävimpien ostopalveluiden kustannustason muutoksesta (erityisesti puhtaus- ja ateriapalvelut sekä logistiikkapalvelut). Joukkoliikenteen talousarvioesitys perustuu vuoden 2026 tasoon.

Käyttötalouden tuloarvioissa on otettu huomioon tonttien myyntivoittotavoite (2 milj. euroa), maankäyttökorvausten arvio sekä maanvuokrien ennakoitu muutos. Kaupungin päätösvallassa olevia taksoja ja maksuja korotetaan kolme prosenttia. Korotuksessa on otettu huomioon peruspalvelujen hintaindeksin muutos. Lisäksi palveluiden kysynnän muutos kasvattaa joukkoliikenteen tuloja. Taidemuseon peruskorjaus valmistuu ja se lisää museoiden tuloja. Sen sijaan hoidossa olevien lasten määrän väheneminen vaikuttaa tulokertymään.

Kuntien vastuulle siirtyvien TE-palveluiden talousarvio on mitoitettu vastaamaan valtionosuutta, jota kaupunki saa vastuulleen siirtyviin TE-palveluihin. Arviota tarkistetaan tarvittaessa vuoden 2027 tarkentuvaa valtionosuutta vastaavasti. Talousarviossa on huomioitu myös päättyvän TNO-hankkeen toiminnan jatkuminen. Työttömyysturvan rahoitusvastuussa on huomioitu kuluvan vuoden kehitys ja vuoden 2027 arvio on mitoitettu vuoden 2026 ennusteen tasolle.

Käyttötaloudessa on huomioitu myös kaupunginvaltuuston 17.6.2024 päätöksen mukaiset talouden sopeutuksen tavoitteet. Vuodelle 2027 kohdistuu vaikutuksia koulu- ja päiväkotiverkkopäätöksistä, konserniyhtiöiden sopimusperusteisista eristä sekä vuokraperusteiden yhtenäistämisestä, tyhjien tilojen kustannuksista, kaupungin nettisivuudistuksen toteuttamisesta sekä kansalaisopiston henkilöstömuutoksista.

Käyttötalouden muutokset kuluvaan vuoteen ennustetaan nähden on esitetty yksilöityinä liitteessä.

Käyttötalouden kehysten ohella on valmisteltu tulosaluekohtaisesti taloudellisten ja määrällisten tavoitteiden taulukoita, jotka esitetään lauta- ja johtokuntien talousarvioesityksissä. Lisäksi henkilöstösuunnitelman valmistelua on tehty talousarviovalmistelun ohella.

Lauta- ja johtokuntien esityksiin sisällytetään myös strategiasta johdetut toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2027.

Tulojen perustelut - verotulot

Kunnallisvero

Joensuun verotulojen kasvu on yltänyt viime vuosina lähes koko maan tasolle. Vuonna 2024 kunnallisverotulojen kasvu oli koko maassa 6,0 %. Joensuussa muutos oli 5,9 %. Vuonna 2025 kasvu koko maassa oli ennakkolisten tietojen mukaan 6,9 %, kun Joensuussa kunnallisverotulojen muutos oli 8,9 %. Joensuun koko maata korkeampaa kasvua selittää kunnallisveroprosentin nosto vuodelle 2025.

Kuluvana vuonna kunnallisverotuloja arvioitiin talousarviossa kertyvän 132,5 milj. euroa. Verokertymäennusteet ovat laskeneet vuoden 2025 syksyn arvioista heikon työllisyyskehityksen myötä. Vaikka suhdanne-ennuste on hieman parantunut, kunnallisveroennuste on edelleen heikompi kuin talousarviossa arvioitu. Talousarviomuutoksessa kunnallisveroennustetta on esitetty muutettavaksi 130 milj. euroon. Lopulliseen vuoden 2026 toteutumaan vaikuttaa paitsi loppuvuoden verokehitys koko maan tasolla, myös verotilityksiin vuoden 2025 valmistuvan verotuksen perusteella tehtävät oikaisut valtion ja kuntaryhmän jako-osuuden osalta sekä kuntaryhmän sisällä yksittäisten kuntien osalta. Lopullinen kertymä voi siten poiketa ennusteesta.

Vuoden 2027 kunnallisveroprosentin tuottoon vaikuttaa paitsi tulo- ja työllisyyskehitys myös veroperustemuutokset, mm. ansiotuloverotuksen indeksitarkistus ja työtulovähennyksen kasvattaminen. Muutokset on huomioitu kunnallisveron kertymäarvioissa. Veroperustemuutosten aiheuttamat vaikutukset kuntien verotuottoon kompensoidaan nettomääräisesti kunnille.

Kuntaliitto on arvioinut (28.8.2026), että kunnallisverotilitykset kasvavat 3,6 % kuluvaan vuoteen nähden. Vuonna 2028 verotulojen arvioidaan kasvavan koko maan tasolla 4,0 % ja vuonna 2029 4,0 %.

Nykyisillä veroperusteilla (8,1 %) kunnallisvero arvioidaan kertyvän ensi vuonna noin 134 milj. euroa. Tässä vaiheessa vuoden 2028 kertymäksi arvioidaan 139,5 milj. euroa ja vuonna 2029 145 milj. euroa. Kertymäarviota tarkistetaan talousarvioprosessin aikana veroennusteiden päivitysten myötä.

Kiinteistövero

Kiinteistöveron tuotoksi vuoden 2026 talousarviossa on arvioitu 24,3 milj. euroa. Talousarviomuutoksessa kiinteistöveroarviota on alennettu 23,3 milj. euroon. Kiinteistö-

verokertymää ovat alentanut rakentamisen heikkotilanne, mutta erityisesti kiinteistöveroon tehty oikaisu. Oikaisu perustuvat erityisesti Korkeimman hallinto-oikeuden vuonna 2025 tekemään päätökseen, johon perustuen on koko maassa haettu hyvinvointialueiden rakennusten, mutta nyt myös muiden julkisten rakennusten osalta oikaisuja verotukseen.

Vuoden 2027 talousarviokehityksessä kiinteistöveroarvio nykyisillä veroperusteilla on 24,0 milj. euroa. Arvioissa on huomioitu kiinteistöveroon tehtyjen oikaisujen muutosten vaikutus. Yleinen kiinteistöveroprosentti rakennusten osalta on 1,10 % ja maapohjan osalta 1,30 %. Vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti on 0,45 %, muiden kuin vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 1,00 % ja voimalaitosrakennusten kiinteistöveroprosentti 2,85 %. Rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistövero on 3,0 %.

Kiinteistöverotuksen kokonaisuudistus on ollut vireillä. Uudistuksen peruslähtökohtia on se, että tämänhetkiset verotusarvot perustuvat pitkälti vanhentuneisiin verotusarvon määräytymisperusteisiin, eivätkä ne kuvaa riittävän hyvin rakennusten ja maa-alueiden hintaeroja. Lisäksi uudistuksen tavoitteena on aikaisempaa selkeämpi ja läpinäkyvämpi arvostamisjärjestelmä, joka on myös mahdollista pitää aiempaa tehokkaammin ajantasaisena. Tarkoituksena ei ole vaikuttaa kiinteistöverotuksen tasoon. Tämän takia veroprosenttien vaihteluvälejä tarkistettaisiin uudistuksen yhteydessä niin, että kunnat voisivat asettaa kiinteistöveroprosenttinsa siten, että verokertymä pysyy aiempien vuosien tasolla. Hallituksen syksyn budjettiriihen 2026 kirjausten mukaan hallitus jatkaa kiinteistöverouudistuksen selvittämistä, mutta uudistusta ei viedä eteenpäin tällä vaalikaudella. Aikataulu ei mahdollista kiinteistönomistajille riittävää aikaa perehtyä ja varautua muutosten vaikutuksiin. Selvitystyö jää seuraavan hallituksen hyödynnettäväksi.

Kiinteistöverokertymän arvioidaan pysyvän taloussuunnitelmakaudella vuoden 2027 tasolla.

Yhteisövero

Kuntaryhmän jako-osuus vuonna 2026 on 22,84 %.

Yhteisöverokanta laskee 20 %:sta 18 %:iin vuonna 2027. Yhteisöveron veroperustemuutokset kompensoidaan kunnille yhteisöveron ryhmäosuuksia muuttamalla. Kuntaryhmän jako-osuus nousee 2,65 % -yksiköllä verovuodelle 2027 ja on silloin 25,49 %:ia yhteisöveron tuotosta. Yhteisöverokannan pienenemisen vaikutus ryhmäosuuteen on vajaa 2,5 %-yksikköä.

Talouden suhdannetilanne on heijastunut myös yhteisöverokertymään, mutta ennustetta on tarkistettu kesän jälkeen hieman ylöspäin. Kuntaliitto on (28.8.2026) arvioinut, että vuoden 2027 yhteisöverokertymä kasvaa 6,9 % kuluvaan vuoteen nähden. Vuonna 2028 yhteisöverokertymän on arvioitu kasvavan 5,3 % ja vuonna 2029 3,6 %.

Joensuun osuus kunnille tilitettävistä veroista on kuluvana vuonna 1,31 %. Osuus määräytyy kahden viimeksi valmistuneen verotuksen keskiarvona. Vuoden 2027 ennakkollinen jako-osuus julkaistaan myöhemmin syksyllä.

Vuonna 2026 yhteisöveroja arvioidaan kertyvän 22,6 milj. euroa, mikä on talousarviossa arvioitua (20,6 milj. euroa) enemmän. Kertymään vaikuttaa erityisesti kaupungin

jako-osuuden nousu vuodelle 2026. Kaupungin yhteisöverokertymäksi vuodelle 2027 arvioidaan 24,5 milj. euroa, vuonna 2028 25,5 milj. euroa ja vuonna 2029 26,5 milj. euroa.

Tulojen perustelut - valtionosuudet

Vuoden 2027 valtionosuusarviot perustuvat valtiovarainministeriön talousarvioesitykseen ja ennakkolisiin valtionosuuslaskelmiin. Arviota päivitetään talousarvioprosessin edetessä.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden perusteena ovat esi- ja perusopetuksen ja yleisten kirjastojen laskennalliset kustannukset sekä asukaskohtaisen taiteen perusopetuksen ja kuntien yleisen kulttuuritoimen laskennalliset perusteet. Sosiaali- ja terveyspalveluiden menot poistuvat kuntien valtionosuuslaskennasta.

Peruspalvelujen laskennallisia kustannuksia on koskenut yksi yhteinen ikäryhmitys (0-5-vuotiaat, 6-vuotiaat, 7-12-vuotiaat, 13-15-vuotiaat ja yli 16-vuotiaat). Järjestelmään sovelletaan ikäryhmituksen lisäksi seuraavia kriteereitä: sairastavuus, työttömyysaste, kaksikielisyys, vieraskielisyys, asukastiheys, saaristoisuus ja koulutustausta.

Peruspalvelujen valtionosuus saadaan vähentämällä kuntakohtaisesta laskennallisten kustannusten yhteismäärästä kunnan omarahoitusosuus, joka on kaikille kunnille asukasta kohden yhtä suuri. Näiden perusteiden lisäksi kunnille myönnetään valtionosuutta lisäosien perusteella. Lisäosia ovat syrjäisyys, työpaikkaomavaraisuus ja saamelaisuus sekä hyte-kerroin ja väestönkasvu.

Laskennallisten kustannusten ja lisäosien perusteena ovat vuosittain vahvistettavat perushinnat ikäryhmille, kriteereille ja lisäosille. Laskennalliset kustannukset muodostuvat ikäryhmittäin (asukasluku x perusosan hinta) ja kriteereittäin (asukasluku x perusosan hinta x kriteerin kerroin). Sairastavuus lasketaan sairastavuuskertoimen perusteella, jonka pohjana ovat erikseen päätetyt kansansairaudet.

Peruspalvelujen valtionosuuden osana otetaan huomioon myös verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus. Tasausraja on 100 %, mutta tasauslisässä on 10 %:n omavastuu. Tasausvähennys on 10 %. Voimalaitosten osalta tasauksessa huomioidaan vain ydinvoimalaitokset, ja niiden veroprosentteina käytetään tasauksen laskennassa yleistä (keskimääraistä) kiinteistöveroprosenttia.

Sote-tehtävien siirtyessä pois kunnilta valtionosuusjärjestelmään lisättiin vuonna 2023 toistaiseksi pysyvä, sote-kustannusten ja -tulojen siirrosta johtuvan muutoksen rajoitin. Rajoittimessa huomioitiin sote-tehtävien siirrosta aiheutuvat taloudelliset muutokset ”poikkileikkaushetkellä” järjestämisvastuun siirtyessä vuodenvaihteessa 2022–2023. Sote-siirron muutosrajoittimen lisäksi suuria kuntakohtaisia muutoksia tasattiin porrastetulla siirtymäkaudella sekä sen jälkeen toistaiseksi pysyvällä siirtymätasauksella. Vuodesta 2027 alkaen siirtymätasaus on enintään +/-60 euroa/asukas ja jää toistaiseksi pysyvänä voimaan.

TE-palveluiden järjestämisvastuun siirtymisen myötä valtionosuuksiin lisättiin uusia kriteereitä vuoden 2025 alusta lukien. Uudistuksen yhteydessä kunnille siirtyi nykyistä laajempi vastuu työttömyysturvan rahoituksesta. Laajeneva rahoitusvastuu korvattiin

kunnille pysyvällä valtionosuuden lisäyksellä. Korvaus määritetään vuonna 2023 maksettujen työttömyysetuuksien maksatuksesta työttömyyskassoille ja Kansaneläkelaitokselle vuoden 2023 loppuun mennessä kertyneiden tietojen perusteella. Korvausta tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä. Hallitusohjelman mukaisesti kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksia ei kuitenkaan koroteta vuosina 2024—2027. Korvauksen taso tarkistetaan seuraavan kerran varainhoitovuodelle 2028.

Työttömyysturvaetuuksien rahoitusvastuun laajentumisen lisäksi valtionosuuksien määrässä huomioitiin kuntien vastuulle siirtyvien TE-palveluiden rahoitus. Tehtävän valtionosuusrahoitus kohdennetaan kuntiin kahden kriteerin kautta, joilla on molemmilla yhtä suuri painoarvo. Työikäisen väestön määrä (18–64-vuotiaat) muodostaa yhden kriteerin ja toinen rahoitusta kohdentava kriteeri on laajan määritelmän mukainen työttömien määrä, joka käsittää sekä työttömät työnhakijat että palveluissa olevat. Tämän lisäksi malliin sisältyy kotoutumiskoulutusta koskeva poikkeus, jonka rahoitus kohdennetaan vieraskielisyyskriteerin kautta. Rahoitusmalliin sisältyi palveluiden rahoituksen osalta kahden vuoden siirtymäaika (2025–2026), minkä aikana osa rahoituksesta määräytyi kuntakohtaisen kustannustiedon perusteella.

Peruspalvelujen valtionosuuksien määräksi arvioitiin vuodelle 2027 koko maan tasolla noin 3,44 mrd. euroa. Valtionosuus vähenee vuoden 2026 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 110 milj. euroa.

Nettomääräisesti tehtävämuutokset kasvattavat valtionosuuden tasoa 41 milj. euroa vuonna 2027. Eniten uusista tai laajenevista tehtävämuutoksista valtionosuuden tasoa nostavat osana laskennallista korvausta maksettavan kotoutumiskoulutuksen rahoituksen siirto, 24,8 milj. euroa, sosiaalihuollon työllistymistä edistävien palvelujen uudistaminen (työvoimapolitiittisen avustuksen käyttöönotto), 9,6 milj. euroa sekä kotoutumistuen takuuaajan kustannuksien korvaus, 7,3 milj. euroa. Lisäksi valtionosuuden tasoa nostavat luku- ja kirjoitustaidon koulutus, 3,1 milj. euroa, oppimisen tuen uudistaminen 2,7 milj. euroa sekä kotoutumispalveluihin kuuluvan kielikoulutuksen saatavuus työpaikoilla 2,0 milj. euroa. Ruotsinkielisen kotoutumisen edistäminen sekä kotihoidontuen Norjan malli nostavat valtionosuutta yhteensä 0,8 milj. euroa.

Valtionosuuden tasoa vähentää tehtävien ja velvoitteiden vähennyksenä kuntien työllistämismallin kumoaminen 57 vuotta täyttäneiden työttömien työn hakijoiden osalta, 2,2 milj. euroa sekä monialaista yhteistyötä koskevan tehtävän päätyminen 2,0 milj. euroa. Lisäksi tilapäistä suojelua saavien oikeus yleistukeen johtaa siihen, että työvoimaviranomaisilta siirtyy kulukorvausmenoja Kansaneläkelaitokselle, mikä vähentää valtionosuutta 5,25 milj. eurolla.

Peruspalvelujen valtionosuudessa otetaan vuonna 2027 huomioon 167 milj. euron määräaikainen vähennys liittyen kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden tulojen ja kustannusten tasaukseen vuoden 2023 osalta. Lisäksi valtionosuuden tasossa otetaan vuonna 2027 huomioon vuodelle 2024 tehdyn 192 milj. euron määräaikaisen lisäyksen takaisinperintään liittyvä 64 milj. euron määräaikainen vähennys. Valtionosuuden tasoa vähennetään pysyvästi vuodesta 2026 alkaen 75 milj. eurolla hallituksen päättämien kasvutoimien rahoittamiseksi.

Vuonna 2027 peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotus on 3,5 % ja siitä aiheutuva valtionosuuden lisäys 114,0 milj. euroa. Hallitusohjelman mukaisesti peruspalve-

lujen valtionosuuden indeksikorotukseen tehdään kuitenkin yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys vuosina 2024–2027. Lisäksi hallitus päätti kevään 2026 kehysriihessä korottaa indeksikorotukseen liittyvää vähennystä 2,8 %:iin vuodelle 2027. Vuonna 2027 vähennykset pienentävät valtionosuutta yhteensä 91,2 milj. eurolla.

Valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus vähentää valtionosuutta 55 milj. eurolla vuodelle 2027. Tarkistus perustuu kuntien raportoimiin palveluluokakohtaisiin tietoihin valtionosuustehtävien kustannuksista vuodelta 2025.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti laskee 25,72 prosentista 25,05 prosenttiin vuonna 2027. Valtionosuusprosentissa huomioidaan teknisenä muutoksena kuntien tehtävien ja velvoitteiden purkamiseen 21,1 milj. euron vähennys, joka vuosina 2025 ja 2026 vähennettiin määräaikaisena valtionosuuden vähennyksenä. Tehtävien purkuun liittyvän vähennyksen tasossa on uutena toimenpiteenä huomioitu toisen asteen koulutuksen järjestäjälle annettu mahdollisuus kerätä lukukausimaksuja EU/ETA-alueen ulkopuolelta tuleville opiskelijoille.

Kesäkuun ennakollisten laskelmien mukaan Joensuun kaupungin vuoden 2027 peruspalvelujen valtionosuus on noin 43,9 milj. euroa ja veroperustemuutosten kompensaatiot 9,9 milj. euroa.

Valtionosuuslaskelma tarkentuu määräytymisperusteiden muutosten ja verotulotauksen tarkentumisen myötä talousarviovalmistelun edetessä.

Peruspalvelujen valtionosuuden ohella kaupungin kokonaisvaltionosuuksien määrään vaikuttaa opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuus (mm. lukio- ja ammatillisen koulutuksen, kansalaisopiston, liikunnan ja nuorisotyön sekä orkestereiden ja museoiden rahoitus). OKM:n valtionosuuksien määrään vaikuttaa suoritemäärien (oppilasmäärät, tuntimäärät, henkilötyövuodet) muutokset sekä mahdolliset yksikköhintojen muutokset. Yksikköhintoihin vaikuttaa indeksikorotukset sekä kustannustason tarkistus, mutta myös muita muutoksia. Esimerkiksi ns. pienten lukioiden lisä muuttuu, minkä seurauksena kaupungin saama lukiorahoituksen yksikköhinnan korotus poistuu asteittain.

Alustavien laskelmien mukaan kaupungin saama OKM:n valtionosuus vuodelle 2027 on kunnan omarahoitusosuuden jälkeen noin 2,0 milj. euroa. Valtionosuuksien perusteena olevat suoritemäärät tarkentuvat talousarviovalmistelun edetessä, mikä voi muuttaa arviota valtionosuuksien kokonaismäärästä.

Valtionosuuksien määräksi on arvioitu vuodelle 2027 yhteensä 55,8 milj. euroa. Valtionosuudet vähenevät vajaat 0,4 milj. euroa vuoteen 2026 nähden.

Vuonna 2028 valtionosuuksien ennakoidaan kasvavan sote-siirtoon liittyvien määräaikaisten leikkausten päättyessä, mikäli valtionosuuksiin ei kohdistu uusia leikkauksia. Vuoden 2028 valtionosuusarvio on tässä vaiheessa 60,5 milj. euroa ja vuoden 2029 61 milj. euroa.

Rahoitusmenot ja tulot

Rahoitusmenoissa on huomioitu lainakannan kehitysarvio sekä korkotason muutoksen vaikutus korkomenoihin. Korkotason muutoksen arvio perustuu rahoitussopimusten

hallintajärjestelmä Apollo-ohjelmaan sisältyvään markkina-arvioon korkojen kehityksestä.

Korkotuloissa on huomioitu kaupungin antolainojen korkotulot.

Kaupunginjohtajan talousarvioesitykseen tarkennetaan lisäksi Euroopan Investointipankin lainan osuus Joensuun Ellin Kodit Oy:lle sekä korkomenojen että korkotulojen osalta.

Muissa rahoitustuloissa on Joensuun Veden ja Tilakeskuksen maksamat korvaukset peruspääomasta (Vesi 0,8 milj. euroa, tilakeskus 5,5 milj. euroa).

Suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset

Peruskaupungin suunnitelmapoistot ovat arviolta 28,7 milj. euroa. Poistot kasvavat hie-man taloussuunnitelmakaudella. Investointitaso kasvaa taloussuunnitelmakaudella, mutta muutos vaikuttaa poistojen tasoon merkittävämmiin vasta taloussuunnitelmakau-den jälkeen investointien valmistumisen myötä.

Lisäksi arvonalentumisissa on huomioitu North Karelia Growth Fundin kaupungin osuu-teen kohdistuvat alaskirjaukset. Arvonalentumisten arvio on 0,03 milj. euroa.

Joensuun Vesi, Tilakeskus, tulevaisuus- ja elinkeinorahastot

Kaupungilla on vuonna 2027 yksi liikelaitos: vesihuoltolain mukaisesta vesihuollosta vastaava Joensuun Vesi. Joensuun Veden taloudellinen tulostavoite (ylijäämä ennen satunnaisia eriä ja varauksia) on 2,50 milj. euroa.

Taseyksikkönä toimivan Joensuun Tilakeskuksen tulostavoite vuodelle 2027 on 7,291 milj. euroa. Tyhjiksi jääneiden kehitettävien tilojen kustannukset kohdentuvat kaupun-kirakennelautakunnan toimialan hallinnon tulosalueelle. Toimitiloihin liittyvät lainojen korkokustannukset eivät kohdennu taseyksikölle.

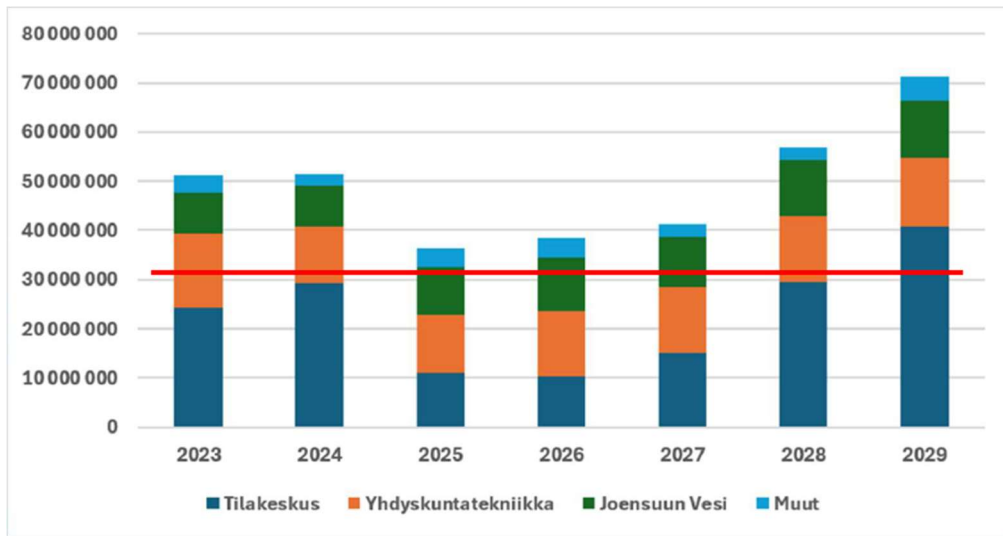
Itsenäisinä taseyksikköinä toimivia rahastoja ovat tulevaisuusrahasto ja elinkeinora-hasto. Tämänhetkinen arvio rahastojen markkina-arvojen kehityksestä huomioiden salkkurakenne ja eri omaisuuslajien tuotto-odotukset vuodelle 2027 on 5,0 %. Tilikau-den tulostavoite vuodelle 2027 on 2,8 milj. euroa. Tavoite perustuu arvioon markkinoi-den kehityksestä sekä rahastojen toteutuneisiin tilikauden tuloksiin.

5. Investoinnit

Kaupungin strategian Kestävän talouden Joensuu vaikuttavuustavoitteen linjauksen mukaisesti investointien tasoa nostetaan merkittävästi. Investoimme palveluinfrastruk-tuuriin ja elinvoimaan valtuustokaudella 2026-2029 noin 200 miljoonaa euroa. Inves-tointitasoa tarkistetaan talouden reunaehdot huomioiden strategian puoliväliarvioinnin yhteydessä.

Investointitason nousu tapahtuu asteittain taloussuunnitelmakaudella. Vuosina 2025-2026 investointien määrä on tasolla, jossa kaupunki ei käytännössä juuri velkaannu. Investointien tason noustessa voimakkaasti vuodesta 2027 eteenpäin, lainakannan kasvu nopeutuu.

Suunniteltu investointitaso

Investointitason kasvun vaikutukset näkyvät tuloslaskelmassa viiveellä lainakannan kasvun ja valmistuvien investointien myötä kasvavien käyttötalouden kustannusten myötä. Investointitason toteuttaminen edellyttää talouden vahvistamista ja strategiassa tavoitteeksi asetettua ylijäämäistä taloutta. Korkea investointitaso johtaa strategiakauden lopussa sopeutustarpeeseen investoinneista seuraavan menojen kasvun seurauksena, mikäli taloutta ei saada vahvistettua tavoitteen mukaiseksi.

Investoinnit ja rahoitus käsitellään varsinaisen talousarvioehdotuksen laatimisen yhteydessä. Lauta- ja johtokuntien talousarvioesityksiin tulee sisällyttää myös investointiasiaa koskeva esitys.

6. Yhteenveto

Peruskaupungin toimintakate heikkenee vuoden 2026 talousarviomuutosesitykseen verrattuna 7,4 milj. euroa eli 3,5 %.

Talous vahvistuisi hieman taloussuunnitelmakaudella, mutta tämän hetkiselä tuloarviossa talous jää kuitenkin hieman alijäämäiseksi strategian tavoitteesta huolimatta. Vuonna 2029 toimintamenoja lisää kasvavasta investointitasosta aiheutuva korkomenojen kasvu sekä musiikki- ja kulttuuritalon valmistuminen.

Vuoden 2027 talousarvioketys sekä vuosien 2027-2029 tuloslaskelma-arvio:

Tuloslaskelma 1 000 euroa	TP 2025	TA 2026	TAE 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintakate	-190 865	-201 904	-209 654	-217 032	-223 359	-229 412
Kunnallisvero	124 045	132 500	130 000	134 000	139 500	145 000
Kiinteistövero	22 634	24 300	23 300	24 000	24 000	24 000
Osuus yhteisöveron tuotosta	20 104	20 600	22 600	24 500	25 500	26 500
Valtionosuudet	52 850	55 850	56 160	55 800	60 500	61 000
Rahoitustuotot ja – kulut	-1924	-2 470	-2 010	-3 330	-4 350	-5 930
Vuosikate	26 845	28 876	20 396	17 938	21 791	21 158
Poistot ja arvonalentumiset	- 31 723	-28 530	-28 800	-28 730	-28 830	-29 030
Satunnaiset tuotot			7 800			
Peruskaupungin tilikauden tulos	-4 878	346	-604	-10 792	-7 039	-7 872
Tuloksenkäsittelyerät	2 222	6 500	6 700	1 600	1 500	1 400
Peruskaupungin yli-/alijäämä	-2 656	6 846	6 096	-9 192	-5 539	-6 472
Joensuun Vesi	2 334	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
- investointivaraus/poistoeron muutos	-1 499	500	500	750	650	600
Rahastot	5 130	2 700	4 000	2 800	2 800	2 800
- rahastosiirto	-1 002		-1 400			
Tilikauden yli-/alijäämä	2 307	12 546	11 696	-3 142	411	-572

Talousarviokehys ja taloussuunnitelma vuosille 2028-2029 ei toteuta strategian tavoitetta talouden vahvistumisesta ja ylijäämäisestä tuloksesta heikentyneen tulopohjan ja toimintamenojen kasvun vuoksi.

Strategiassa asetetun investointitason noston kestävä toteuttamisen edellytyksenä on riittävän vahva tulorahoitus ja taloudellinen kantokyky. Strategian väliarvioinnin yhteydessä on tarpeen arvioida, onko kaupungin talouden kehitys ja tulorahoituksen taso riittävällä uralla strategiassa asetettujen talous- ja investointitavoitteiden saavuttamiseksi.